

I Norge stilles få konkrete krav til sklihemmende egenskaper hos gulvmaterialer i arbeidslokaler og offentlige miljøer. Det stilles heller ikke krav til at de sklihemmende egenskapene skal vedvare i hele gulvets brukstid. Fravær av regelverk åpner for usikkerhet om gulvproduktets ytelse i bruksfasen, og gjør at gulvkjøpere og prosjekterende må stole på produsenters egne opplysninger.

GULV UTEN GARANTI?

Vi tar det som en selvfølge at alt vi kjøper i dag har en garanti. Garantien gir oss sikkerhet slik at vi kan stole på produktet og at det vil fungere som tiltenkt i mange år. Likevel selges det gulvbelegg i Norge uten noen form for garanti for produktets egenskaper. Dette gjelder sklihemmende belegg.

Tekst: Jan Åge Iversen, Teknisk sjef, Polyflor Nordic, medlem av faggruppen Halvharde gulvbelegg i Gulvfakta.no

PÅ SKRÅ-PLANET:

Testperson går på en ramp som gradvis får større vinkel. I en gitt vinkel mister personen fotfeste og sklir. Vinkelen gulvet da har, gir et R-verdi.

EN 13845, Europa-normen for sklihemmende gulv, skal sikre at belegget har de viktige egenskapene i hele levetiden. Her inngår blant annet en slitasjetest der det slipes mot belegget i 50.000 rotasjoner, og gjenværende sklihemmende egenskaper måles og dokumenteres. Denne testen simulerer den slitasjen belegget blir forventet å ha i løpet av dets levetid.

AKTUELLE TESTMETODER

I tillegg skal belegget bestå en rampe-test både i våt og tørr tilstand sammen med spesialsko. Rampe-testen er delt i to testmetoder, DIN 51097 og DIN 51130.

Testen foregår ved at valgt gulvbelegg monteres på en rampe. En person (som er sikret med seletøy), går på denne rampen mens vinkelen på gulvet gradvis økes. I en gitt vinkel mister personen fotfeste og sklir. Vinkelen gulvet da har, gir en R-verdi.

Belegg som er beregnet for bruk i områder som er beregnet barføtt bruk, testes uten sko i henhold til DIN 51097, og resultatene deles inn i klassene A, B og C.

I Norge brukes vanligvis klasse B i offentlig dusj og områder ved basseng og klasse A i garderobes og lignende.

DIN 51130 er test med utvalgte sko i kombinasjon med både vann, såpe og oljer på gulvet. Klasse R9 og R10 er også mulig å oppnå for homogene og heterogene belegg med slett overflate. Eneste avviket vil være bokstavene DS (Dry Shoe) sammen med R-verdien fordi testen gjøres i tørr tilstand.

TEST FOR BRUKTE GULV

Et ankepunkt mot rampe-testen er at den brukes utelukkende på nye gulvprodukter som ikke er blitt montert. Det byr på utfordringer å å teste friksjon i overflaten på et belegg som allerede er blitt montert og utsatt for slitasje og forurensing av kjemikalier.

En mulighet er med et mobilt utstyr, et Pendulum-apparat. Apparatet er godkjent i mange land, og testen som blir gjort er godkjent som dokumentasjon av friksjon i ulike rettsinstanser. Selve testen kan bare utføres av sertifiserte personer. Apparatet kan utstyres med to ulike typer gummipad på enden av pendelarmen som simulerer ulike typer skohæler. Etter at gulvet er påført ønsket forurensing (olje, såpe eller lignende), svinger pendelarmen og treffer området med valgt gummipad, hvorpå friksjonen kan avleses og sammenlignes med produktets tekniske datablad.

STRENGE KRAV

Kravene som er satt til sklihemmende gulv er strenge, og de er der for å sikre at sluttbruker skal kunne ferdes sikkert. Likevel selges det sklihemmende gulv som ikke er produsert etter normen for sklihemmende gulv, EN 13845. De kan isteden være produsert etter normen for homogene og heterogene belegg, EN 649.

I disse tilfeller tilsettes det sklihemmende partikler i overflaten som preges for å bli ruere. Det gjør at gulvet oppnår en høyere R-verdi i rampe-testen, og kan merkes slik at det kan selges og markedsføres som et sklihemmende belegg.

Spørsmålet er om gulvet sikrer

sluttbruker også etter mange års bruk og slitasje? Ingen kan svare på det, fordi belegget ikke har gjennomgått tester for å kunne gi svar på dette.

INGEN KONKRETE KRAV

Sklihemmende gulv blir valgt for å sikre sluttbruker mot fall og skader. Ville det være ansvarlig å montere et gulv som ikke kan gi svar på om sluttbruker har de spesifiserte friksjonsegenskaper, også etter mange års bruk?

Mangelen på regler og konkrete krav til de sklihemmende egenskapene tillater salg og markedsføring av slike produkter. I dag stilles ingen spesifikke krav til belegg som skal være sklihemmende. Det resulterer i at alt som har gjennomført rampe-testen og får høyere verdi enn R9, kan kalles sklihemmende. Det gjelder også selv om den sklihemmende overflaten kan være veldig midlertidig.

VIL BIDRA TIL ENDRING

Ifølge Byggteknisk forskrift (TEK17) skal gulv og overflater være sklisikre, uten noen presisering av krav eller betegnelser. Alle henvisninger som er gjort er rettet mot utvendige områder, med unntak av trapper. Manglene på konkrete krav til sklihemmende produkter er godt kjent hos Direktoratet for byggkvalitet (DIBK) og SINTEF.

Fraværet av regler og anbefalinger gjør at arkitekter og beskrivende ledd må støtte seg til produsenter for råd om dette. Dermed er det åpent for å kunne anbefale å bruke sklihemmende produkter som er uten garanti.

Det er et sterkt ønske hos byggebransjen om å få på plass et regelverk som beskriver ulike områder og kravet til friksjon, enten det er inne eller ute. I dette arbeidet vil mange produsenter bidra for å kunne gi innspill slik at overflater blir sikrere for sluttbruker i hele produktets levetid.

Inntil et slikt regelverk er på plass vil det være lurt å støtte seg til produsenter av sklihemmende produkter som produseres etter normen EN 13845, slik at den sklihemmende funksjonen sluttbruker forventer og har krav på, ikke forsvinner etter kort tids bruk. ■

Når det ikke dokumenteres for en slitasjetest, og belegget ikke er produsert etter normen for sklihemmende belegg, er det legitimt å sette spørsmålstegn ved garantien og sikkerheten belegget gir på sikt.

Jan-Åge Iversen, teknisk sjef hos Polyflor

PENDELTEST: I England, som er et av landene som Pendulum brukes og blir referert til i lovverket, er det gjort forskning på hvilken friksjon som gir best sikkerhet. I henhold til denne tabellen vil en verdi på 36 være minstekravet som betyr at 1 for hver million vil kunne falle. Bilde: Polyflor Nordic

Slip Value	Slip Risk Classification	Risk 1 in ...
≥36	Low	1,000,000
34	Moderate	100,000
29	Moderate	10,000
27	Moderate	200
24	High	20
18	High	2

